

Subjekti

Subjektiksi sanotaan verbin ensisijaista täydennystä, tavallisesti nominilauseketta, joka on esim. tekoa kuvaavassa aktiivilauseessa semanttiselta rooliltaan agentti, tekijä.

Subjektina voi olla:

substantiivi

adjektiivi – Milloin **laiska** työn tekee? (Kesällä ei kerkiä, talvella ei tarkene.)

pronomini

lukusana

partisiippi – **Etsivä** löytää.

infinitiivi

– Minun täytyy **mennä** kotiin.

– Minun kannattaa ...

– Minun kelpaa ...

sivulause

– On mahdollista, **että teemme sen** .

– On edullista, ...

Perussubjekti on yleensä nominatiivissa, ja lauseen predikaatti kongruoi sen kanssa, esim. *Sinä pääsit läpi, Lapset ymmärsivät asian.*

Neutraalissa lauseessa perussubjekti on predikaattiverbin edellä, teemapaikassa.

Subjekti voi olla myös genetiivissä (*Sinun täytyy tulla*) tai partitiivissa (*Pihalla leikkii lapsia*).

Eksistentiaalisubjekti on lauseessa tunnusmerkittävästi verbin jäljessä ja tarkoitteeltaan indefiniittinen.

E-subjekti on partitiivissa , jos sen tarkoite on jaollinen (*Lasissa on vettä*), epämääräinen (*Paikalle saapui lapsia ja vanhempia*) tai jos lause on kielteinen (*Talossa ei ollut korkinavaajaa*); muuten se on nominatiivissa (*Lentokoneessa oli yksi lääkäri* , *Yläkerrassa on kolme huonetta ja sauna*).

Nominatiivimuotoisena se ei aiheuta verbin kongruenssia, esim. *Koivuissa on tänä vuonna isot lehdet* .

Nominatiivisubjekti

Subjekti on lähes aina nominatiivissa, jos lauseessa on objekti eli lause on tyypiltään transitiivinen, esim.

Useat poliisit menettivät henkensä (obj.). *Monet suomalaiset osaavat englantia* (obj.).

Jos lauseessa on predikatiivi, subjekti on aina nominatiivissa, esim.

Kahvi on kallista (predvi). *Monet suomalaiset ovat ujoja* (predvi).

Jaoton yksiköllinen subjektisana on lähes aina nominatiivissa. Lauseen alussa ollessaan se tulkitaan yleensä **määräiseksi** (definiittiseksi) eli sillä tavoin tutuksi, että kuulijalle tai lukijalle on ilmeistä, mihin se viittaa — lauseen lopussa **epämääräiseksi** (indefiniittiseksi).

Esim.

Auto on kadulla. Vrt. Kadulla on auto. Isäntä on talossa. Talossa on isäntä. Vieras tuli meille. Meille tuli vieras.

Partitiivisubjekti

Partitiivi ilmaisee yleensä **epämääräistä paljoutta** .

Partitiivisubjekti on normaalisti mahdollinen vain eksistentiaali- ja omistuslauseissa sekä tuloslauseissa. Tällaisissa lauseissa subjekti on useimmiten lauseen lopussa ja predikaatti on aina yksikön 3. persoonassa.

Myöntölauseissa yksikön partitiivia käytetään, kun subjekti on aine-, abstrakti- tai kollektiivisena, esim.

Jääkaapissa on maitoa. Leskellä oli omaisuutta. Lapsista tuli kunnollista väkeä.

Monikon partitiivia käytetään jaottomista subjekteista, kun on puhe niiden epämääräisestä paljoudesta, esim.

Laivassa oli jo matkustajia. Minulla on lapsia. Pojista kasvaa miehiä.

Kieltolauseissa yksikön partitiivia käytetään myös jaottomista subjekteista, jos kokonaan kielletään sen olemassaolo, mihin subjektisana viittaa, esim.

Laitoksessa ei ole johtajaa. Meillä ei ole autoa. Hänestä ei tullut opettajaa.

Yksikön nominatiivia sitä vastoin käytetään, jos ei kokonaan kielletä sen olemassaoloa, mihin subjekti viittaa, esim.

Kadulla ei ole auto (vaan traktori).

Partitiivia voidaan käyttää myös **epäilevissä kysymyksissä**, kun kysyjä odottaa kieltävää vastausta.

Esim.

Onko teillä tätä kirjaa? Tuleeko hänestä opettajaa?

Partitiivisubjekti voi siis olla kysymys-, epäiltävyys- tai kieltolauseissa, lauseissa, joissa on predikaattina olla, näkyä, kuulua, tuntua, syntyä, löytyä, tulla...

Subjektin puuttuminen

1) Subjekti yhdistyneenä predikaattiin:

Tulen huomenna.

2) Passiivilauseet:

Hävinnyt (obj.) kannetaan kehästä.

3) Subjektina "kuka hyvänsä" (geneerinen persoona):

Täällä ikävyystyy.

4) Lause ilmaisee sää-, ruumiin- tai tunnetilaa:

Oli kylmä. Päätäni (obj.) särkee. Minua (obj.) pelottaa.

5) Rinnasteisilla lauseilla yhteinen subjekti:

Isä kävi kaupassa ja osti ruokaa.

Genetiivisubjekti

Genetiivisubjekti eli genetiivisijainen subjekti esiintyy nesessiivirakenteessa, jossa predikaatti on yksipersonainen tai yksipersonaisessa käytössä:

Minun täytyy nyt lähteä .

Genetiivi on tavallinen subjektin sija myös infiniittisissä rakenteissa:

*Kuulin **siivoojan** tulevan .*

*Onko tämä **sinun** tekemäsi?*

*Annoin **lapsen** yrittää itse .*